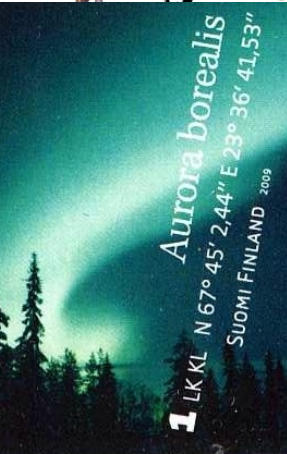
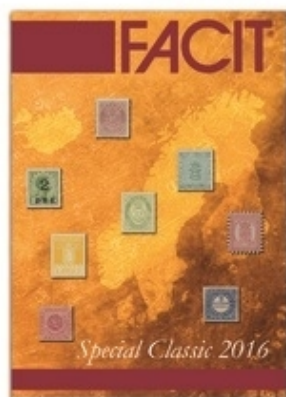

- De 4 skilling zegel van 1854
- Met de trein van Helsingfors naar Åbo
- Missie mislukt?!
- Boekbesprekingen
- Facit special classic 2016
en Facit norden 2016
- Læse Lukea Lese Lesä Läsa
en nog eens Lezen!
- Scheepspost Noorwegen (II)
- Nederlandse Filatelistenvereniging
'Skandinavië'

FACIT®

Facit Special Classic 2016

All the Nordic stamps up to 1951 with varieties and specialties.

Facit Norden 2016

All the Nordic stamps from 1951 onwards with varieties, the period before 1951 is described with issue and denomination, without varieties. Also complete list of booklets from all Nordic countries.

Facit Postal IX

The invaluable catalogue for collectors of Swedish town cancellations and postal history.

Facit Sverige 2015

The catalogue featuring all Swedish stamps in colour

Ask your stamp dealer for the catalogues or contact us directly.

Facit Förlags AB
Box 537
SE-201 25 Malmö
Sweden
0046 (0)40 25 88 53
info@facit.se
www.facit.se

All catalogues with English text!

Het Noorderlicht

Kwartaalblad van de Nederlandse
Filatelistenvereniging 'Skandinavië'
ISSN 0167-7632
WWW.NFVSkandinavie.nl

Ledenadministratie:
Urkwil 74
1324 HR Almere Stad

Advertenties en losse nummers
Spechtstraat 70
1021 VW Amsterdam

Redactie
Laarstraat 6a
5664 BM Geldrop
admsteenbakkers@onsbrabantnet.nl

.....

In dit nummer:

- De 4 skilling zegel van 1854 2
- Met de trein van Helsingfors naar Åbo 7
- Missie mislukt?! 9
- Boekbesprekingen 11
- Facit special classic 2016 14
- en Facit norden 2016 14
- Læse Lukea Lese Lesa Läsa 16
- en nog eens Lezen! 16
- Scheepspost Noorwegen (II) 22
- Nederlandse Filatelistenvereniging 32
- 'Skandinavië'

• Van de redactie

• Bij de vorige uitgave van Het Noorderlicht
• schreef ik, dat we een vreemde zomer
• hadden. Ik kan nu schrijven, dat de tempe-
• raturen in deze maand november waar-
• den bereiken, die niet echt bij dit jaargetij
• horen.

• Maar u hoort mij niet klagen. Prima tem-
• peratuur om bij te werken. En werk is er
• genoeg. Zowel professioneel als hob-
• by-matig. Maar dat laatste schiet er wel
• eens bij in.

• Laat realiseerde ik me, dat de deadline
• voor deze uitgave van Het Noorderlicht al
• weer was verstreken en ik dit nummer
• moest gaan redigeren.

• Ik val in herhaling. Het uitvoeren van deze
• werkzaamheden is een plezier en wordt
• reuze vergemakkelijkt, wanneer je de be-
• schikking hebt over leden die niet nalaten,
• hun bijdrage aan te leveren. Wat ook voor
• deze uitgave geldt.

• Hetgeen wel betekent, dat enige bijdrage
• van mijn hand, en ook van enige leden,
• moeten wachten, tot een volgende uitga-
• ve. Want ik krijg ruzie met onze penning-
• meester als ik elke uitgave van het Noor-
• derlicht laat bestaan uit 36 pagina's.

• Ik hoop dat u kunt instemmen met mijn
• keuze.

• Ik hoop u te zien in december.

• Ton Steenbakkers

De 4 Skilling zegel van 1854

De belangrijkste onderdelen van de posthervormingen van 1851 in Denemarken waren het invoeren van een eenheidstarief voor al het postverkeer binnen het koninkrijk en de introductie van de postzegel.

Het eenheidstarief voor brieven was het zogenaamde 'landsporto' *Afb.1*

van 4 Rijksbank skilling voor brieven tot een gewicht van 1 'Lod' (15,625 gram). Vandaar dat de eerste postzegel, uitgegeven op 1 april 1851, de 'Fire Rigsbankskilling' was. Dit landsporto zou tot 1 januari 1875 hetzelfde blijven, maar wel werd de benaming van de munteenheid in een wet van 10 februari 1854 vereenvoudigd: Rigsbankskilling werd Skilling en Rigsbankdaler werd Rigsdaler. De nieuwe naam van de munteenheid vroeg vanzelfsprekend om een nieuwe postzegel en de drukkerij van Thiele kreeg de opdracht voor een 4 skilling zegel. Het ontwerp voor deze zegel wijkt weinig af van dat van de Fire Rigsbankskilling. De vierkante vorm werd gehandhaafd maar de inscripties werden afgekort, zodat die zowel in het Deens als in het Duits gelezen konden worden. Ook werd Skilling afgekort tot

S. En de korte streepjesachtergrond van het rijkswapen werden stippen. Dit ontwerp zou, met een kleine verandering in de achtergrond van het rijkswapen in 1858, tot 1864 gebruikt worden. In dat jaar verloor het koninkrijk de voornamelijk

Duits-sprekende onderdelen: Sleeswijk, Holstein en Lauenburg.

Er was dus geen behoefte meer aan Duitstalige afkortingen in postzegelontwerpen. De eerste druk van de nieuwe 4 skilling zegel werd in mei 1854 uitgegeven, als eerste van zes drukken (afb. 1, plaat I, positie 4, nummerstempel 72, Thisted). De laatste druk is van 1859. De uitgifte kreeg dezelfde kritiek die de 4 RBS al eerder kreeg: te klein en inschriften moeilijk leesbaar.

Voor de zes drukken van de 4 skilling zijn zes platen van ieder van 100 zegels gebruikt. In de eerste drie drukken werden platen I en II gebruikt, in druk vier platen III en IV, in druk vijf platen V en VI en tenslotte in druk zes weer platen III en IV. Vijf van de drukken hebben controlegetal 4 in het rechter onder-vierkant. De uitzondering is de vijfde druk, die daar een twee heeft. Het graveurteken van A. Buntzen, de letter B, staat rechts in de rand van de lau-

werkrans onder de linkerpoot van de letter M (afb. 2). Het papier werd van watermerk 'kleine kroon' voorzien en voor het eigenlijke drukproces werd het papier van een onderdruk (afb. 3) voorzien. Deze onderdruk komt in vier verschillende posities voor, hun positie kan per

Afb.2

drukplaat verschillen. Om het echt interessant te maken is de onderdruk dikwijls weinig zichtbaar. Zo heeft men berekend dat de onderdruk in de twee eerste drukken bij 70 % van de zegels te zien is. Maar bij de 3de en 6de drukken is dat slechts bij 45 % het geval. De vierde druk is beter te zien: 80 % en de vijfde 95%. Voor de filatelist die probeert te platen, soms een moeilijke opgave de drukken uit elkaar te houden. De afbeelding geeft de onderdruk weer; deze kan dus in vier richtingen/posities voorkomen.

In alle drukken staat een punt achter de afkorting FRM rechts in het zegelbeeld, maar bij de laatste drie drukken is ook achter de afkortingsletter R van FRM een punt gezet. Deze laatste punt is niet altijd duidelijk zichtbaar. Er zijn clichés van platen I en II waar achter de letter R ook een punt(je) zichtbaar is. Verder zijn er kleurverschillen tussen de drukken maar ook kleurnuances in iedere afzonderlijke druk. Het is niet helemaal duide-

lijk hoe de afzonderlijke platen zijn gefabriceerd. Men neemt aan dat voor de eerste twee platen het stalen moederstempel, gegraveerd door Josias Buntzen, is gebruikt. Voor platen drie en vier mogelijk een zogenaamde dochterstempel van het oorspronkelijke stempel en voor de laatste twee platen zouden dan

nieuw moederstempels gegraveerd zijn. Per plaat gebruikte men 100 koperclichés gemonteerd op een zwaar onderstel. Het vervaardigen van de koperen clichés hebben weinig onregelmatigheden veroorzaakt, de meeste zijn minieme afwijkingen zoals bv. In de caduceus(Hermes staf) of in de lauwerkrans. Dergelijke verschillen, indien zij zijn opgetreden in de gehele druk, maken het mogelijk om de positie in het

Afb.3

drukvel van een groot aantal van de zegels te bepalen. Natuurlijk zijn er tijdens het drukproces onregelmatigheden opgetreden, zoals papiervouwen, verfstrepen

en dergelijke. Deze druktoevalligheden zijn niet te gebruiken voor het 'platen'. De zegels werden niet geperforeerd. De postbeambte of de koper van een geheel of deel van een vel moest zelf de zegels

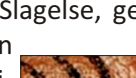
Afb.4

scheiden. Dit gebeurde niet altijd even accuraat. (afb. 4, plaat V, positie 91, nummerstempel 2, Hamburg).

Zegels van de eerste druk waren oranjebruin, zowel dof als helder, soms bijna kastanjebruin. Zij zijn gebruikt vanaf november 1854. De vroegst bekende envelop met deze zegel is van 12-11-1854. Door de dikwijls zware stempels zijn de minieme verschillen tussen de zegels soms moeilijk te onderscheiden. Hier als voorbeeld een brief van het hoofdstation van Kopenhagen naar Slagelse, gefrankeerd met zegel van plaat I, positie 41, gecombi-

neerd nummerstempel 34 met datum 4-6-1855 (afb. 5). Hetzelfde geldt voor de brief verstuurd van Fredensborg naar Kopenhagen op 3-7-1855. De zegel is van plaat II, positie 1 (afb. 6).

De zegels van de tweede druk (vroegst bekend ge-

bruik 16-8-1855) hebben een doffe oranjebruin, soms iets roodachtige, kleur, de derde druk is weer iets lichter oranjebruin met een gelige ondertoon, vroegst bekend gebruik 29-1-1856. Als voorbeeld van de derde druk een zegel gebruikt in Barmstedt op 22-5-1856 plaat I, positie 36 (afb. 7).

De vierde druk (oudste bekende brief uit 7-10-1856) is in geeloranje. De lichte kleur is goed te zien in de slecht afgeknipte zegel op de brief van Kopenhagen naar Præsto van 19-5-1857 (kompasstempel), plaat III, positie 65. De toevoeging van

de punt achter de R van FRM is duidelijk (afb. 8), de onderdruk is in deze oplage meestal niet te zien. In de vijfde druk (2-7-1857, Kopenhagen) is de onderdruk het duidelijkst zichtbaar. De kleur is iets donkerder oranjebruin dan druk vier. Hier een zegel van plaat V, positie 12, brief van Næstved

Hil

Fr. Waller Hain

Englerup Hain

per Ringsted

TESTA
1800/2

Afb.9

lijntjes. De eerste druk (oudste envelop van zegel met golflijnnachtergrond is van 2-6-1858) en een deel van de tweede druk werden samen met de laatste druk van de 4 skilling van 1854 over de postkantoren verdeeld. Voor de eerste vier drukken van het type uit 1858 werd hetzelfde papier met watermerk 'kleine kroon' als voor het type 1854 gebruikt. Bij de vijfde druk uit 1862 werd een andere papierleverancier gebruikt, dit papier heeft watermerk 'grote kroon'.

L
Hartw. Holzer & Co
Carlsruhe
in
Rendsburg.

L.P.
N. 3

ITZENHOE
12
1859

Afb.10

Met de trein van Helsingfors naar Åbo

De ansichtkaart (postkortti) is in H'fors geschreven op 24/1 1901. Op de adreszijde treffen we aan: 2 x 2 zegels van het ringtype van de emissie 1891.

Het gebruik van deze Russische zegels was verplicht. Immers vanaf 14.1.1901

was het verboden Finse zegels van de emissie 1889 te gebruiken. Ze zijn vernietigd met het spoorwegstempel H'fors – St.Petersburg op 24.1.01. De kaart is dus op dezelfde dag geschreven, gepost en afgestempeld.

Het stempel is tweetalig - Zweeds en Russisch- en was in gebruik bij de Finse posteries. De spoorlijn H'fors -St.Petersburg v.v. werd door Finland geëxploiteerd. Poststukken konden worden gepost op het postkantoor in het treinstation, in dit geval dus H'fors. Post kon eveneens in de brievenbus van de postrijtuigen worden gedeponneerd of worden afgegeven aan de postbeambten die voor verdere afhandeling zorgden.

Wat het gebruikte stempel betreft, betekent het ronde zwarte balletje, dat het om een nachttrein gaat. Die kwam uit St.Petersburg en ging richting H'fors. Daarvoor werd stempel no.2. gebruikt.

Stempel no.1 diende voor de dagtrein in omgekeerde richting. (Dit zijn willekeurige stempels als voorbeeld). De stempels werden ge-

bruikt gedurende de periode 1870 – 1918.

De ansichtkaart werd bij aankomst in Åbo - Turku afgestempeld op 25.1.01, in de voormiddag (=12f). Tegenwoordig duurt de treinreis Helsinki – Turku (Åbo) ongeveer 2 uur. Gezien het aankomststempel de volgende dag, zal de verzending vanuit Helsingfors naar Åbo via een deelroute met een nachttrein hebben plaatsgevonden. Hoewel de kaart ook in die trein zou kunnen zijn afgestempeld, is ie echter vermoedelijk op het stationspostkantoor gestempeld en in de trein met bestemming Åbo terecht gekomen.

Over het bovenvermelde spoorwegstempel H'fors- St.Petersburg wordt

Stempel nr. 2

Stempel nr. 1

verder opgemerkt dat er veel verschillende spoorwegstempels in gebruik waren en dit stempel toentertijd kennelijk het gebruikelijke was.

Dat tenslotte deze verboden protestkaart "ongeschonden" de eindbestemming Åbo heeft bereikt, is uitzonderlijk.

MISSIE MISLUKT ?!

Een boot die op de Hurtigrute vaart. Links is een label te zien, dat aan de andere zijde is opgeplakt, omdat het juiste adres ontbrak. Dit staat op het label.

Al jaren verzamelde ik, of beter gezegd bewaarde ik, dienstzegels, portzegels, militaire zegels, kortom alle zegels “At the back of the book”. Keurig in een stockboek, land bij land, serie bij serie, zegel bij zegel. Een jaar of drie vier geleden bedacht ik - gezien het feit dat ik heel wat zegels had - dat het geheel wel eens kon worden opgezet en wel zodanig dat het ook een tentoonstellingsverzameling kon worden. Ik ging mij er toen pas in verdiepen en merkte dat naast de verschillende drukken van de grote dienstzegels van Zweden en het verschil in

watermerken van de kleine Zweedse dienstzegels, een aantal portzegels van Noorwegen zelfs acht verschillende watermerken kende die vaak heel moeilijk op te sporen waren. Bovendien werden op zeker moment geen portzegels meer gebruikt maar gewone frankeerzegels, gestempeld met een T al of niet in een cirkel, om onvoldoende gefrankeerde poststukken te “bestrafen”. Al gauw kwam bij mij de vraag, op welke wijze men een onvoldoende gefrankeerd poststuk uit één van de noordelijke landen gezonden naar het buitenland, nu zou

behandelen. De mogelijkheid om dit na te gaan kwam eerder dan ik had gedacht.

Vrienden van ons gingen een bootreis maken met de Hurtigruten vanaf Ber-

gen naar Kirkenes en terug. Ik vroeg hen of zij twee ondergefrankeerde brieven op twee verschillende plaatsen ergens gewoon in een brievenbus wilden stoppen. Meestal is er voldoende gelegenheid om in een havenplaats een wandeling te maken en dan kom je al gauw een brievenbus tegen. De adressering was niet zo moeilijk, gewoon aan mezelf. Maar de afzender? Daar ik van plan was de brief te weigeren en geen strafport wilde betalen, was de afzender wel een probleem. Familie B. aan boord van.... PostNL zou dan kunnen zeggen: 'brief geweigerd, onbestelbaar'. Resultaat: brief weg. PostNL zou de brief ook naar Noorwegen kunnen zenden. En daar zullen ze wel weten waar de Hurtigruten is gevestigd. Zouden ze daar het adres van familie B. willen opzoeken? Waarschijnlijk niet, te veel moeite. Resultaat: brief weg.

De mooiste oplossing leek mij om een Poste Restante adres als afzender te nemen zodat de brieven altijd in mijn dorp bleven.

Na zeven dagen kwam de eerste brief binnen, gepost in Trondheim. Keurig bezorgd, geen enkele opmerking en de zegels niet afgestempeld.

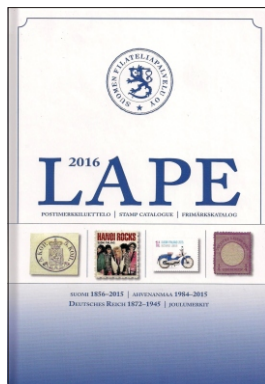
Na twaalf dagen lag de tweede brief op de mat, gepost in Tromsø. Keurig gestempeld, met een opmerking "underfrankert sending". PostNL zal wel gedacht hebben: wij hebben er geen last van, alleen de Noren hebben te weinig geld gebeurd, dus gewoon bezorgen.

Maakwerk? Ja en nee. Ja, met opzet ondergefrankeerd. Nee, de brieven hebben echt gelopen, beiden zijn door de adresseermachine gegaan.

Wellicht komt binnen niet al te lange tijd wederom een testmogelijkheid.

Boekbesprekingen

LAPE 2016

In deze editie vinden we naast de gewone postzegels uiteraard ook de veldpost, buspakket-, en automaatstroken en -zegels. Verder zijn er aparte hoofdstukken voor de Finse kerstzegels, de persoonlijke zegels, de boekjes evenals de jaarsets en maximumkaarten. Ook vinden we de uitgaven van de Finse gebieden (Aunus - Noord Ingermanland Karelië en Oost Karelië) evenals Åland. De hoofdstukken met de zegels van Estland (1919-1940 en 1991 tot heden) en Rusland (1875-1919) zijn al in een eerder stadium verdwenen. Als invulling hiervoor is er dit jaar besloten om een beknopt overzicht van de zegels van het Duitse Rijk (1872 - 1945) op te nemen. In

de 2015-uitgave was dat Zweden. Op mijn vraag waarom, kreeg ik tot op heden geen antwoord.

Afijn, terug naar de catalogus zelf.

De gebruikte illustraties zijn in kleur en goed gedetailleerd. De prijzen zijn bij de klassieke uitgaven in 4 kolommen weergegeven en vanaf 1875 in 2 kolommen. Eerst, 1875/ 1882 voor ongebruikt en gebruikt en bij de latere uitgaven voor postfris en gebruikt. En ook hier worden de FDC prijzen vermeld. Het onderscheid tussen de diverse typen en/of bijzonderheden wordt ook in deze uitgave duidelijk weergegeven door bijvoorbeeld verhelderende uitvergrotingen. Deze catalogus is wat ruimer opgezet en is ook drietalig uitgevoerd, Fins, Zweeds en Engels. Hierin zijn ze niet geheel consequent geweest. Bij sommige onderwerpen vinden we alleen een Finse en een Zweed-

Kivipaino- ja kirjapainomerkkien tunnistustavat	
How to Recognise the lithographic and the typographic issues	
 Kivipainomerkeissä pohjapainannan "salmiakkikuvio" täynnä pisteitä. "Salmiak-figuren" i stentryckets bottentryck har många punkter. In the diamond pattern of the lithographic issue, each diamond is full of dots.	 Kirjapainomerkeissä pohjapainannan "salmiakkikuvion" sisällä vain yksi piste. "Salmiak-figuren" i boktryckets bottentryck har endast en punkt. In the typographic issue there is only one dot in each diamond.
 n:o 49 2 p. kivipaino - stentryck - lithography Kivipainomerkeissä pohjapainannan "salmiakkikuvio" täynnä pisteitä. "Salmiak-figuren" i stentryckets bottentryck har många punkter. In the diamond pattern of the lithographic issue, each diamond is full of dots.	 n:o 55B 2 p. kirjapaino - boktryck - typography Kirjapainomerkeissä pohjapainannan "salmiakkikuvion" sisällä vain yksi piste. "Salmiak-figuren" i boktryckets bottentryck har endast en punkt. In the typographic issue there is only one dot in each diamond.

se uitleg en soms met een zéér beknopte Engelse samenvatting. Dat had beter gekund vind ik. Maar laten we dat maar als een persoonlijke bemerking opvoeren. Voor de helderheid of gebruiksgemak zijn de bladzijden per hoofdstuk aan de buitenrand door middel van een kleurenrand gemarkeerd. Elk hoofdstuk/onderdeel heeft dus zijn eigen kleur. Hierdoor kan je in een keer op het goede gedeelte de catalogus openslaan. Deze catalogus is een echte catalogus en geen aan-, of afvinklijst om in de binnenzak meegenomen te worden.

Deze uitgave heeft een verbetering meegekregen die ik toejuich. Het betreft hier het feit dat de catalogus is voorzien van een harde omslag, waardoor het boek rechtop blijft staan in de boekenkast en ook mooi open blijft liggen tijdens het gebruik. Het toevoegen van een leeslint is een welkome aanvulling.

De Finse winkelprijs is door deze verbetering wel wat gestegen maar het is in mijn ogen een goede catalogus die zijn prijs dubbel en dwars waard is.

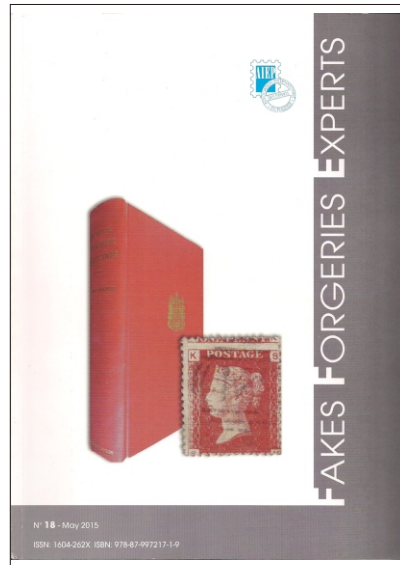
Portokosten vanuit Finland zijn evenals in andere Noord-Europese landen behoorlijk hoog, maar bij meerdere bestellingen kan ik korting krijgen en eventueel wat aan de portokosten doen.

Taal: Fins/Zweeds/Engels. Bladzijden: 358
Illustraties: Kleur. Gebonden, harde omslag, 21 x 15,5 cm. ISSN: 0787-3336.

Uitgever: Suomen Filateliapalvelu Oy
Winkelprijs: 19,50 € excl porto. Informatie // Verkrijgbaar bij: Suomen Filateliapalvelu Oy, Satakunnantie 31, pl 5, Fin-20251 Turku, Finland.

E-mail: myynti@filateliapalvelu.com

Web-site: www.stamps.fi of www.filateliapalvelu.com

FFE 18 (Fakes Forgers Experts)

Deze alweer 18^e aflevering van deze serie boeken is wederom verschenen. Deze jaarlijks verschijnende uitgave is zoals altijd weer een fantastisch mooi uitgevoerd boekwerk geworden. Het aantal kleurrijke geïllustreerde bladzijden is in de loop der jaren gestegen van zo'n 130 (deel 1 - 1998) naar 188 in dit deel.

Ook deze aflevering staat weer boordevol met artikelen over de mondiale strijd tegen het vervalsen en het manipuleren van postzegels, poststempels en poststukken.

Vele landen, zegels, brieven en experts/auteurs passeren de revue. Elke aflevering zit boordevol gerichte informatie voor de serieuze verzamelaar die verder kijkt dan een postzegel dik is of hoe een poststuk gelopen heeft.

De verzamelaar die op de hoogte wil blijven van nieuwe en oude technieken die vervalsers en "manipuleerders" gebruiken om klassieke alsmede moderne items te verfraaien/verbeteren en/of te vervalsen doet er goed aan om deze bladen door te lezen.

In deze uitgave vinden we 19 artikelen van vele bekende en minder bekende verzamelaars en experts. Een voorwoord van de redacteur (Jonas Hällström) de uitgever (Claes Arnrup) en van de voorzitter van de A.I.E.P. (Klaus M. Schöpfer) openen het boek. Het openingsartikel gaat over de beroemde brief van Victor Hugo met een van de zeldzaamste frankeringen in het klassieke Engelse segment, het 1d zegel van Plate 77. Het behandelt de stappen die zijn genomen om te zien of deze zeldzame frankering echt van plaat 77 is of niet. De oplossing kunt u in deze uitgave lezen. Veel artikelen hebben dit keer een technische achtergrond met informatie over welke technieken en apparatuur gebruikt worden om vervalsingen en manipulaties te ontdekken. Een kleine greep uit de verdere inhoud:

Het verschil tussen conserveren en restauratie; Noord Ingermanland, het onderscheiden van valse en echte zegels d.m.v. papiervezelonderzoek; Vervalste 3 Prir opdrukken op het 5 Aur zegel van IJsland; Pruisen Nr. 1 (1850) - Een X-ray Spectroscopische studie van kleur en inkt; Vervalste opdrukken op de Joegoslavische zegels "Tourisme" en "Postale diensten" (1990); Een vervalst Belgisch treinstempel;

Een overzicht van valse zegels, overdrukken, perforaties en stempels van Suriname. Een kleine greep, samengesteld door Henk v.d. Vlist, uit het hoofdstuk vervalsingen in het boek "Posthistorie v.h. Rijksdeel Suriname". Anatomie van een Franse Ballonpost brief; Het gebruik van referentie tekens bij de identificatie van postzegels; etc. etc. Het afsluitende artikel is van Wolfgang Maassen en behandelt vervalsingen en namaak in de filatelistische literatuur. Het is een bijna 50 bladzijden tellend artikel en is zéér de moeite waard om gelezen te worden.

Voor meer informatie omtrent inhoud en/of verkrijgbaarheid in Nederland; henk.burgman@gmail.com

Schrijver: Diversen. Taal: Engels met samenvattingen in diverse andere talen. Bladzijden: 182. Illustraties: Kleur. Verlijmd, softcover 30 x 23 cm. ISBN: 978-87-990127-9-4. Uitgever: Postiljonen A/S. Prijs: 60,- Excl. verzendkosten. Informatie // Verkrijgbaar bij: Postiljonen, A/S, Købmagergade 2, DK-1150 København, Denmark
E-mail: salesdep@ffejournal.com
Web-site: www.ffejournal.com

Advertentie

Superb Ladies' decorated envelope
4 Rigsbank-Skilling Thiele III

Monthly Newsletter FRANK BANKE
Webshop
www.fbanke.com
PHILATELISTS

Facit Special Classic 2016 en Facit Norden 2016

Verleden jaar kreeg de Facit een nieuwe chef-redacteur. Het was Gunnar Lithén. Hij was filatelist, posthistoricus en had bovendien veel ervaring in het bedrijfsleven o.a. in de computerbranche. In het voorwoord van de Facit Special 1915 stond toen: "De volgende uitgave kan veranderingen geven. Dat wordt spannend!"

Nu weten we dus wat dat

betekende. De catalogus was een geweldig boekwerk, maar werd wel erg zwaar, namelijk 1145 gram. Verzendkosten werden daardoor natuurlijk ook hoog. Het gewicht voor de Facit Norden is nu teruggebracht tot 900 gram en voor de Facit Classic tot 560 gram. Verzamelaars die niet zo zeer geïnteresseerd zijn in de nieuwe emissies, kunnen volstaan met de Facit Classic en omgekeerd kunnen zij die zich niet bekommeren om de oude uitgaven, de Facit Norden kiezen.

De Facit Special Classic 2016.

De Facit Special Classic 2016 is zowel geschreven in het Zweeds als in het Engels en bevat alle uitgegeven zegels van Zweden, Denemarken, Noorwegen, Finland,

IJsland, Groenland en de Føroyar tot het jaar 1951. Men vindt er varianten, nuances, technische gegevens, uitgiftedata, oplagecijfers, namen van graveurs, thema's enz.

Er is een aanvang gemaakt met de actualisering van de Deense en Noorse delen. Er is ook een bijwerking en aanvulling van de Britse Militairpost op IJsland tijdens de tweede we-

reldoorlog. Voor de eerste keer worden de IJslandse "stämpelmärken" (revenu's) gepresenteerd. We treffen ook een uitstekend artikel aan over de Groenlandse pakketzegels en bovendien een artikel over de Groenlandse zegels na de periode met de pakketzegels. Verder een prima artikel over de positiebepaling met behulp van tandingen bij de Zweedse klassieke zegels Facit nr. 1-16. Ook nog een omwerking van varianten, deze keer voor het Ringtype tanding 14 en het Ringtype met de blauwe posthoorn op de rugzijde. Tenslotte nog veel prijsverbeteringen en correcties.

Prijzen zijn aangegeven voor postfris/ongestempeld, gestempeld en ook als de zegel zich op een brief bevindt. De

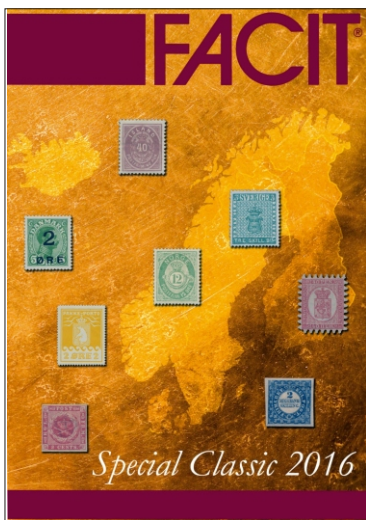
catalogus is geheel in kleur. Het aantal bladzijden is 368 en de prijs in Zweden Sek. 350.

De Facit Norden 2016.

De Facit Norden is geschreven zowel in het Zweeds als in het Engels en bevat alle uitgegeven zegels van Zweden, Denemarken, Noorwegen, Finland, IJsland, Groenland, Åland en de Faeröer. Alle zegels van en met 1951 worden beschreven met varianten.

De periode voor 1951 wordt beschreven met uitgiftedatum en waarde-cijfer, zonder varianten. Alle postzegelboekjes zijn opgenomen met varianten, ook die van voor het jaar 1951.

Ook hier is een begin gemaakt met de actualisering van de Deense en Noorse delen. Er is een artikel over de Zweedse F.D.C.'s. Tevens vindt men een lijst van

vervalste Zweedse zegels vanaf 2004 met een beschrijving, welke aangeeft hoe men deze kan onderscheiden van de echte. Ook hier worden de IJslandse revenu's gepresenteerd. Bovendien veel prijsverbeteringen en correcties. In een klap heeft men mede alle spannende en fraaie uitgaven van de laatste jaren bij elkaar. De catalogus is geheel in

kleur. Het aantal bladzijden is 864 en de prijs in Zweden is Sek. 450. Zowel de "Classic" als de "Norden" zijn fantastische boekwerken. Het is een mooi Facit-jaar geworden. Trakteer Uzelf en schaf daarom één of misschien zelfs wel twee nieuwe catalogi aan. Henk Burgman beveelt ik U warm aan als Uw bemiddelaar.

Læse - Lukea - Lese - Lesa - Läsa en nog eens Lezen!

Ofwel: verzamel kennis en het postzegelverzamelen krijgt meer diepgang.

Een terugkerende column met als onderwerp artikelen, betreffende de Scandinavische filatelie, die in andere bladen geplaatst werden en voor onze leden van belang zouden kunnen zijn.

Budstikka (Noors)

Norsk Posthistorisk Selskap, Postboks 4369, Nydalen, NO-0402 Oslo, Noorwegen.

www.posthistorisk.no

Budstikka@posthistorisk.no

Nr. 2 & 3/2015.

Het veranderde kleurgebruik bij pré-filatelistische stempels; Het verlies (vergaan) van postboten - 1803/1828, deel 2 & 3; Deense brieven naar Noorwegen, vervoerd met privé schepen (vervoerders); Post en medailles in connectie met de Noors-Britse Maud-expeditie van 1949-1952; Een nieuw stempel: "Frankeres Ikke"; Een bijzondere pre-filatelistische brief naar DK; De eerste vaart op de postroute Bergen - Newcastle"; Penontwaarding op 10 Øre posthoornzegel/brief; Fins interneringskamp in Svanvik; Posthistorie rond Røden.

Verder staat deze aflevering weer vol met allerlei kleine artikeltjes en reacties op eerder publicaties.

Bulletin (NL)

Postzegelvereniging Postuumaat, Secretaris; Hr. H.A. Wolf, Anna v Buurenstr. 25, 2351 RM Leiderdorp. E-mail: secretaris@postuumaat.nl. www.postautomaat.nl.

Met veel nieuwtjes en (technische) bijzonderheden en achtergronden betreffende

Scandinavische loket- stroken, rolzegels en postzegel boekjes.

Met o.a. in **Nr. 167 & 168.**

Info betreffende de Deense rolzegels met afbeeldingen van winterbessen, de nieuwe frankeerzegels met Koningin Margrethe en de nieuwe frankeerzegels in ATM-opmaak; Verder de Noorse rolzegels met de Pimpel- en kuifmees en 150 jaar Noorse Rode Kruis; Denemarken geeft geen postzegelboekjes meer uit!; Deense rolzegels afgeleid van automaatstroken met afbeeldingen van vogels, nieuwe rolzegels met afbeeldingen van voorjaarsbloemen - het nationale park Vadehavet en Deense eretekens (medailles); Noorse rolzegels met portretten van componisten met kopstaande rugnummers en het rolzegel met de afbeelding van een "griffioen" (2012) zijn herdrukt met afwijkingen; Ook de Zweedse 30 kroon rolzegels met de afbeelding van een vliegende uil is herdrukt met een afwijkende perforatie. Verder zijn er nieuwe rolzegels met statieportretten - zegels met het thema bijhouden en met een magnolia verschenen.

Den Blaa Löve (Noors)

Bergens Filatelist-klub, Postboks 846, N - 5807

Bergen, Noorwegen. Kr.aune@online.no.

WWW.bergens.filatelist-klub.no

Nr. 2 en 3/2015.

Een 40 jarig jubileum - Jaar v.d. vrouw 1975; Nederland Nr. 2 met plaatfout Koning met "hoorn"; Een pakketkaart: verklaring voor een pakket van Isdalstø naar Visakhapatnam in 1994; Cruiseschepen in Bergen; Het drie-rings-stempel 358; Rozen zijn rood, viooltjes zijn blauw.... - een moderne Zweedse variant; Strafportbrief naar IJsland.

DFT (Deens)

Danmarks Filatelist Forbund, Løvstræde 1, 02, Postbox 1194 DK-1152 København K, Denemarken. Tel: 00 32 501886. E-mail: danfil@danfil.dk. Internet: www.danfil.dk. Redactie: Ib Krarup Rasmussen, Henrik Thomsensvej 32, DK-3460, Birkerød, Denemarken. E-mail: ibkrarup@image.dk of danfil@danfil.dk.

Nr. 3 & 4/2015.

Vast in dit blad terug te vinden artikelen/rubrieken zijn: Julemærkesamleren met een hele pagina nieuws evenals 4 pagina's jeugd en enkele pagina's kleine annonces. Ook de rubriek met de titel: lezersvragen is zeker de moeite waard. Tevens regelmatig nieuws betreffende postzegeluitgaven, boeken, beurzen en tentoonstellingen.

Verder ditmaal: De postale stempels van Frøstrup; Ansichtkaarten met politiek getinte kabouters van de kunstenaar Røgind; Een "Fram" briefkaart van Nettemor; Thisted Fjerritslevbanen, de treinstempels; Nieuwtjes van PostNord; een moderne variëteit van de Færøer (De Europazegels van 1980); rampvluchtpost op de luchtroute tussen Kopenhagen en Bornholm; Het 5 øre zegel wijnrood - de plaatfouten in drukoplage 2078; Thematisch: Rode Kruis, het geslacht Bernadotte en de padvindsbeweging; Deense vuurtorens op zegels; Een uitzonderlijke service van de Deense post 125 jaar geleden; Deense watermerken.

Frimærkja Blaðið (IJslands)

Uitgave van de IJslandse bond in samenwerking met de IJslandse post.

Redactie/bondsadres: LÍF, Síðumúla 17, IS-108 Reykjavík, IJsland. Pósthólf 8753, IS-128 Reykjavík, IJsland. E-mail: gunnar@greining.net.

Nr. 1/2015

De geschiedenis van de IJslandse "Sparimerkki"; De IJslandse vlag bestaat 100 jaar; De nieuwe en verwachte uitgaven voor 2015; Flessenpost uit "Vestmannaeyja"; Speelgoed op postzegels; Protestpost tegen de walvisvangst op/van IJsland; Vulkaanuitbarstingen op IJslandse zegels; 5 Woorden maximaal: over het versturen van briefkaarten tegen het drukwerkstarief; "Prettige zomer"-kaarten in IJsland; 100 jaar vrouwenbeweging op IJsland; Nieuwe dagtekenstempels in gebruik genomen.

Frimærkesamleren (Deens)

Frederiksberg Frimærke Forening. Redactie: Anders L. Petersen & Thomas Petersen. E-mail: redaktion@frimaerkesamleren.dk. Internet: http://www.3fff.dk.

Elk nummer heeft een grote hoeveelheid kort en klein nieuws + een aantal pagina's met Julemærke nieuws.

Nr. 3 & 4/2015.

De Deense verenigingstentoonstellingen en hun filatelistische sporen, 1974; Enige bekende firmaperforatie van IJsland SÁÍ (Shell in IJsland); De geschiedenis en opkomst van de vrouw in de Deense horeca in ansichtkaarten, deel 4. Ansichtkaarten van Bornholm; Een nieuw firmaperforatie gevonden van de Færøer (FSH); De Færøer en filatelie, deel 1 & 2; Zegels met Rode Kruis motief - Finland 1922; Een aparte manier van opzetten van een verzameling Deense sterstempels; Stationsretauraties op ansichtkaarten.

Info (Noors)

Oslo Filatelistklub, Frydenlundgata 14, N-0169 Oslo, Noorwegen. Tel 00 47 22 607019. Internet: www.oslofilatelistklub.no. E-mail: ofk@oslofilatelistklub.no. Redactie: Bjørn Schøyen. E-mail: info@oslofilatelistklub.no

Nr. 2 & 3/2015.

Afscheid van de redacteur; Postvluchten zonder post; Postbezorging in 1735; Postzegelthema's &

motieven - wat speelt mee voor de keuze van een afbeelding; Fotograaf Anders Beer Wilse. En verder veel kort en klein nieuws plus overzichten van lezingen gehouden tijdens de laatste bijeenkomsten.

Islands Kontakt (Deens)

Islandsklubben i Danmark. Redaktør: Ole Svinth, Drosselvej6, DK-4450 Jyderup. Tel +45 59 27 77 61. E-mail: ole.svinth@mail.dk.

Nr. 102 + 103 + 104 + 105 + 106 = Maart + April + Juli + September + Oktober 2015.

een overzicht van de verkoop van postzegels en zowel postaal als Tollur gebruik over 1925 en 1931; Een zeldzame, maar vervalste brief; Het Deens nummerstempel van Kopenhagen (1) op IJslandse zegels; Een waarschuwing voor nagemaakte stempels; de verschillen in de drukken van de CHR IX. zegels; Vervalste HÓPFLUG overdrukken; Nieuwe poststempels in gebruik op IJsland; De kleurverschillen bij de ovaalzegels; Het gebruik van de "Þekkist ekki" en "Finns ekki" stempels op binnenlandse post; Chr.X. zegels met voorhoofd "verwondingen"; Varianten in de landschapszegels van 1925/34; Internationale Antwoordcoupons in relatie met IJsland; Post in relatie met de "Islands Falk" augustus/september 1917 trip; Een gedraaide 8 in het nummerstempel 178 ?; Lokale post buiten Reykjavík ; Britse reclame (slogan) stempels op IJslandse post; Dubbeldrukken bij de Jochumsson zegels van 1935; In Memoriam: Indriði Palsson; Een wel zeer snel bezorgde Expresse brief; Een luchtpostbrief met een vreemde route; Een totaal vervalste Zeppelin brief; De stempels van Sandgerði in 1944/50; twee voorbeelden van de poststaking in 1977; Waarvoor was het stempel "Vanborgað" gebruikt; Aanpassingen in het nummerstempel overzicht in de nieuwe Facit. Verhuisstempels op moderne IJslandse poststukken; Nummerstempel 103 op 16 Skilling zegel en 24 op Chr. X.

zegel- Deens of Noors?; De diverse Greitt stempels; een ongebruikelijke O.A.T brief naar Frankrijk met een tarief-mysterie; Een onbekend stempel (**F**) gevonden op postpakketkaarten; Briefverzamelpunt in Múlli / Laugaból; Middelsbrough shipletter stempel; Stempels gebruikt bij massaverzendingen; Retourbrief uit Engeland; een aangetekende dienstbrief uit 1903; Buls-eye stempels op moderne IJslandse zegels; en een ongewone Zeppelinbrief en een paar ongewone frankeringen voor ongewone tarieven; Een oude Engelse lijst met afvaarten van Engelse schepen uit Engelse havens naar diverse bestemmingen w.o. IJsland; Stempels die gebruikt werden voor expresse-stukken die **niet** per expresse konden worden afgegeven; Een tijdelijk machine stempel gebruikt in de Kersttijd in Gardabær (1994); Lastige plaatsnaamstempels; Commercieel gebruik van postwaardestukken; Paquebot en Skipsbrjef-stempels; Proefdrukken uit de 70er jaren op de veiling van Bruun Rasmussen; IJslands zeldzaamste slogan stempel; vliegrrampost uit de 2e Wereldoorlog; Wereldoorlog 1 - Stomme (censuur) stempels.

En uiteraard een hoop antwoorden en reacties op vragen en zaken die in eerdere afleveringen aan de orde kwamen alsmede opmerkelijke veiling resultaten.

NFT = Nordisk Filatelistisk Tidsskrift (Deens)

Kjøbenhavns Philatelist Klub, Farvergade 27, Opg.

D. St., DK-1463 Kopenhagen K, Denemarken.

Internet: www.kpk.dk. E-mail: nkh@kpk.dk.

Redactie : nhansen6@gmail.com.

Nr. 2 & 3/2015.

Het 8 øre ovaal zegel met een omgekeerde kamtanding; Gefrankeerde verzendingen van DK naar Zwitserland in de periode 1854 tot 1874; 15 øre "Karavel"-zegel met geretoucheerd grootzeil; Spannende nieuwe uitgaven van PostNord; G.A. Hageman, 100 jaar filatelist, deel 4 7 5; 80 øre zegels een 100-jarige verjaardag; 16 Skilling 1864 zegel

"Matrijstypes"; 8 øre - de geïsoleerde hoofdgroep 3e raam in plaat B; Napoleons veldpost in Denemarken 1808; het gebruik van het paarze 7 øre golflijn zegel.

NFT (Noors)

Norsk Filatelistforbund. Postadres v.d. bond: PB. 875 Sentrum, N-0104 Oslo, Noorwegen. E-mail: nft@filatelist.no. Internet: www.filatelist.no/nft.

De volgende vaste rubrieken verschijnen regelmatig : Commentaar en reacties, boekbesprekingen en aanbiedingen, veilingresultaten en kleine annonces, nieuws betreffende beurzen, tentoonstellingen en nieuwe boeken en uitgaven plus regelmatig als bijlage de veilingcatalogus van Brunsæl.

Verder in: **Nr. 3 + 4 & 5/2015**; Echte en valse eerste dagbrieven met Noorwegen Nr. 1, deel 1 en 2; Post van Joodse gevangenen en Gestapo reacties; Russische luchtexpeditie naar de Noordpool - 1937; De "postzegels" van Bjørn Øya deel 1 & 2; Vrouwelijke postzegelontwerpers; Het ABC van de vervalste postzegel en zwendelproducten, deel 2, 3 & 4; De dramatische invloed van de Zeppelins op de 1e Wereldoorlog deel 1 & 2; Het Noorse Rode Kruis 150 Jaar; Munch en Kittelsen in dienst van het volk; "Hilsen fra Amerika" ansichtkaarten van Noorse emigranten, deel 1; Noorse plaatsnaam stempels in Canada

Philatelic events that changed the world.

Een aardig boekje dat is uitgegeven "Club de Monte-Carlo" naar aanleiding van de EUROPHILEX tentoonstelling in London. Hierin worden een 20-tal frames weergegeven met onderwerpen die postale gebeurtenissen behandelen die "de wereld deden veranderen". We gaan via de vroegst geschreven brief die in private handen is, via de uitvinding van het postwaardestuk tot aan de bekende Apollo 11

brief. Voor ons Scandinavië- verzamelaars zijn van belang "De Zweedse postale hervorming en het ontwerp van de eerste Zweedse zegels plus de gele "3 Skilling Banco" zegel.

PHT (Posthistorisk Tidskrift) (Deens)

Kwartaalblad van het "Dansk Posthistorisk Selskab". Redactie: Hr. O. Kjærgaard, Korshøj 36, DK-8240 Risskov, Denemarken. Tel. 00 45 2166 1158. E-mail: ottokj@gmail.com.

Nr. 2 & 3/2015.

Het fenomeen "duplicaat / Origineel post" + aanvulling; Deense post van vlak voor de 2e Wereldoorlog met een oorlogsaccent; Georganiseerde en ongeorganiseerde smokkelbrieven; De postbezorging rond Vigerslev; De landspostroute rond Rømø rond 1960; Het Kornerup Sterstempel; Info betreffende het gebruik van het Deense "Tilbagemeldelse" formulier; De postgeschiedenis van Kegnæs in ansichtkaarten; Het Koninkrijk Pruisen 1815-1867; De Deense "Klasselotteriet" en haar postale sporen, deel 12 en 13, Zwendel; De instelling van een reglement voor kleine pakketten (tot 15 Kg) bestaat 125 jaar; Een analyse van de stempels gebruikt in Aarhus, Kalundborg en Samsø; Een onbekende postale betekening uit de Napoleon periode; Geconfiscerde post: een nieuw begrip in de Færøese posthistorie; Gaatjes-filatolie in de pre-filatelistische periode (over gedesinfecteerde post); Deense krijgsgevangenen in Afrika tijdens de 1e Wereldoorlog; Telegrammen - communicatie met het hele land.

Posthorn, The (Engels)

Scandinavian Collectors Club; President: Roger Quinby, 12425 Dancliff Trace, Alpharetta GA 30009-8756, USA. Internet: www.scc-online.org. E-mail: rpquinby@aol.com.

Nr. 2/2015

Zoals altijd zéér veel klein filatelistisch nieuws. Verder een aantal artikelen zoals; Een korte

geschiedenis van de reeds 80 jarige vereniging; Het begin van een Finland-verzameling en de herinnering aan een grote mentor; De zoektocht naar informatie over de watermerkvarianten bij Noorwegen nummer 1!;

Rapport (Zweeds)

Föreningen Íslandssamlarna. Leif Nilson, Örnvägen 12, SE 761 94 Norrtälje, Zweden. E-mail: kassoren@islandssamlarna.se. Redactie: Kjell Idling, Ladugårdsvägen 11, SE-736 55 Kungsör, Zweden. E-Mail: kjell.idling@vmkfb.se. Web-Site: www.islandssamlarna.se.

Nr. 173 = August 2015.

Buitenlandse transit- en aanlandings-stempels op IJslandse post - Zweden, rest van Europa, USA en Canada + aanvullingen op Noorwegen; Noorse reclame stempels op IJslandse post; Een nieuw systeem van IJslandse nummerstempel registrering in de nieuwe Facit; Nieuw opgedoken BALBO brieven.

Scandinavian Contact (Engels)

Scandinavian Philatelic Society. Dr. D Gwynne Harries – Editor of CONTACT. 1, St Michael's Close - Ashby de la Zouch - Leicestershire. LE65 1ES, United Kingdom. E-mail: editor@scandps.org.uk. Internet: <http://www.scandps.org.uk>.

Nr 249 = Nr. 3, Vol. 24 = June 2015 & Nr 250 = Nr. 4, Vol. 24 = September 2015

Zoals altijd veel klein filatelistisch en verenigingsnieuws plus de vaste (landen)-rubrieken met klein nieuws uit de diverse Scandinavische landen. Verder een aantal artikelen zoals; Hell en Paradise; De private veerboot zegels van DK, deel 5 & 6; Het Zweedse "Postförskott" systeem, ofwel COD, deel 5 & 6; Een QSL kaart uit Groenland; De lokale post

buiten Reykjavik, deel 4 & 5; Zweedse portzegels; Een Deense brief uit 1864, Als de inhoud de buitenzijde verklaart; "A Witch in Spitzbergen"; Een gezamenlijke liefdadigheidsuitgave (DK en SE);

Thema (NL)

Nederlandse vereniging voor Thematische Filatelie. Redactie H. van Zutphen (henk.vanzutphen@inter.nl.net). Internet: www.nvtf.nl

Scandinavische thema's die in dit blad behandeld worden zal ik, als ik op de hoogte ben, hier vermelden.

Nr. 5/2013, De kogelpostwagen, Johan Vroom.

Nr. 1-2 en 3/2014, Groenten uit een zakje - met veel Scandinavische inbreng, J. v.d. Winkel.

Nr. 3/2014, Staafkerken in Noorwegen, H. Tollenaar.

De 'Noordse' postadministraties geven uiteraard ook hun informatieblaadjes uit. Behalve de achtergrondinformatie en het laatste nieuws met betrekking tot de nieuwste uitgaven vinden we de vaak kleine artikelen in de diverse informatie bladen zoals: 'Frímerkjafréttir', 'Greenland Collector', 'Posta Stamps', 'Sweden Bulletin', 'Norway post', 'Finland Info', 'Ålandsposten' en 'Danmark Journal'. De meeste van deze bladen heb ik tijdens de bijeenkomsten op de lezerstafel liggen. Wanneer u een abonnement hebt op nieuwtjes, dan ontvangt u deze bladen via de postadministraties. Dit alles een reden, samen met ruimtegebrek, om geen verslag meer uit te brengen met betrekking tot deze informatiebladen. Mochten er echter belangrijke artikelen in deze periodieken verschijnen zal ik hier vast en zeker kond van doen.

Scholma

Scheepspost Noorwegen (II)

In de vorige uitgave van Het Noorderlicht stond het eerste deel van de Postgeschiedenis van de Noorse Hamburg lijn 1853-1895. Hier volgt het tweede en laatste deel.

Wat was er gebeurd dat men de dienstfrequentie had veranderd?

Door de privatisering en de inzet van grotere schepen met een veel groter laadvermogen op de dienst naar Noord Noorwegen, had de markt zich daar enorm ontwikkeld. Het marktpotentieel van Noord Noorwegen had men niet voorzien en zowel de vervoerders als de regering werden door deze groei dan ook verrast. In 1867 dreigden bedrijven in de steden en dorpen langs de kust naar het noorden met juridische stappen tegen het Postkantoor. Zij verlangden dat deze de

vrachtvervoerders zou stimuleren om de frequentie van het aantal afvaarten te verhogen. De regering ging er mee akkoord dat met ingang van 1 september 1868 het gehele jaar een wekelijkse dienst werd uit-gevoerd.

In het najaar van 1865 kregen de schepen op de dienst van Hammerfest naar Hamburg nieuwe circulaire datumstempels met de tekst HMRFST HMBRG en een letter van A tot F. De nieuwe datumstempels werden afgeleverd door de graveur op 30 augustus 1865 en op 2 september ontvangen op het postkantoor in Christianssand. De postmeester werd opgedragen om de datumstempels als volgt te verdelen:

Norwegian steamships in the Hamburg service from 1853 to June 1865

Steamship	Company	Gross tonnage	In service
«Bergen»	BDS	476	From 1853
«Nidelven»	NFDS	343	From 1854
«Norge»	BDS	575	1854 -1855
«St. Olaf»	SNDS	530	From 1855
«Nordstjernen»	BDS	519	From 1855
«Jupiter»	BDS	529	From 1856
«Hakon Jarl»	NFDS	483	From 1857
«Finmarken»	BDS	565	From 1864

1865-1878

1866-1892

1866-1894

1865-1891

Letter A: 'Finmarken'

Letter B: 'Jupiter'

Letter C: 'Nordstjernen'

Letter D: 'Hakon Jarl'

Letter E: 'Nidelven'

Letter F: 'Norland' of 'Throndhjem'.

1865-1892

1866-1893

Overname van de dienst op Oost-Finnmark.

Gedurende vele jaren was Hammerfest de noordelijkste aanlegplaats van de stoomschip diensten van de overheid en Vadsø het meest oostelijke (eind)punt. De overheid heeft van 1853 tot 1868 deze dienst op Oost-Finnmark onderhouden, met afvaarten vanuit Tromsø naar Vadsø. Pas in 1869 namen BDS en NFDS de dienst van Hammerfest naar Vadsø over van de overheid en werden de "Nordstjernen" en de "Nidelven" op deze route ingezet. Als reserve-schepen werden de "Nordcap" en de "Lindesnaes" achter de hand gehouden. In augustus van dat jaar werd de "Nidelven" vervangen door de "Hakon Jarl". Dit schip was in de winter van 1868/69 compleet verbouwd en had toen een grotere bovenbouw gekregen. De jaarlijkse subsidie die men voor het postcontract op deze zware route kreeg, was zeker de moeite waard: 16.000 speciedaalders. Desondanks werd het al snel duidelijk dat de subsidie

niet toereikend was om de inzet van beide schepen winstgevend te kunnen maken. Gezien de schaarse bevolking en de grote afstanden die de schepen moesten afleggen was dat ook niet verwonderlijk. Er werd opnieuw met de regering onderhandeld en overeengekomen dat de subsidie zodanig werd verhoogd dat het tekort was gedekt.

Vijf jaar na de privatisering van de dienst van Trondheim naar Hammerfest werd de hele economische structuur van Noord Noorwegen doorgelicht en zo nodig aangepast. Omdat de stoomschipdienst al was verbeterd en de vervoerscapaciteit al was vergroot, achtte men het niet noodzakelijk om nieuwe wijzigingen op deze dienst aan te brengen.

In de tweede helft van de zestiger jaren werden de kustwateren en fjorden van het noorden van Noorwegen, van

Aankomst havens begin 1869. Hamburg naar Bergen, Trondheim, Tromsø en Hammerfest

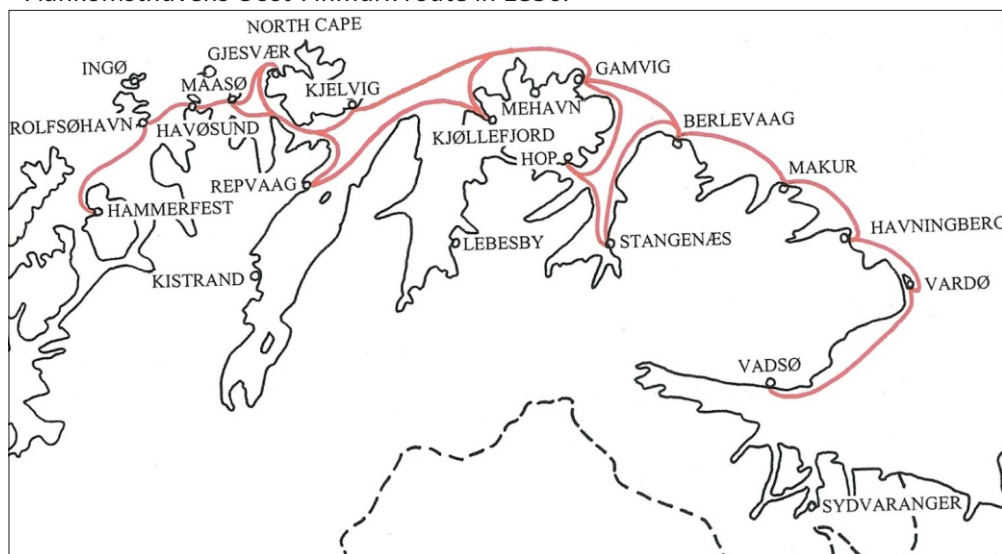
Bergen	Trondhjem	Rørvig	Rødø	Kjeøen	Carlsø
Florøen	Rødbjerget	Gutvig	Meløvær	Lødingen	Skjervø
Moldøen	Beian	Brønøund	Gilleskaal	Sandtorv	Loppen
Larsnæs	Valdersund	Vivelstad	Bodø	Harstadhavn	Hasvig
Aalesund	Stoksund	Tjøtø	Kjerringø	Havnvig	Øxfjord
Molde	Sydkrogø	Søvig	Maaløen	Kastnæshavn	Talvig
Christiansund	Ramsø	Sannæsøen	Stene	Kløven	Strømsnæs
Ædø	Bjørøen	Kobberdal	Henningsvær	Gibostad	Bosekop
Havn	Namsos	Vikholmen	Ørsvaag	Maalsnæs	Komagfjord
Beian	Foslandsosen	Indre Qvarø	Svolvær	Tromsø	Hammerfest

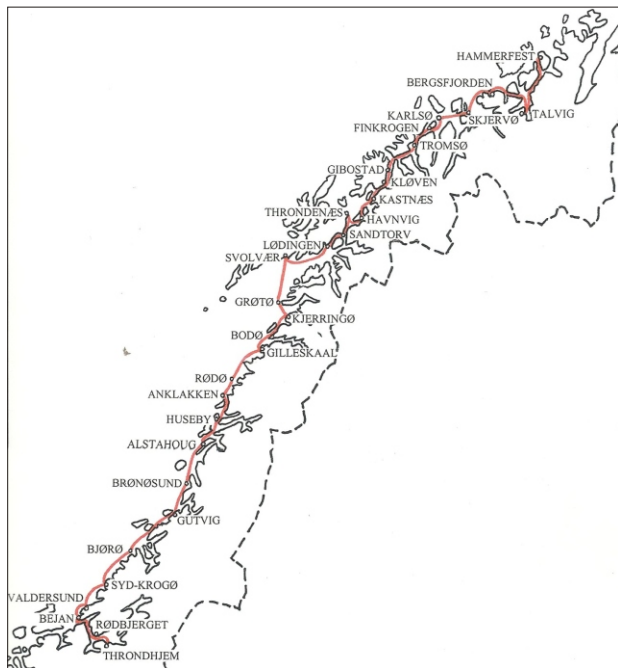
Helgeland in het zuiden tot Senja in Troms, bevolkt door enorme scholen uitzonderlijk grote haringen. Door de uitstekende kwaliteit van de vis werden, ondanks de overvloed, goede prijzen voor deze vis gemaakt. Tussen 1871 en 1874 bedroeg de totale vangst in Nordland 1.175.000 vaten. In Troms bedroeg deze 366.000 vaten. In deze

periode hadden 10.000 mensen werk aan de visvangst en in de visindustrie en ontstond er een onverwachte welvaart in dit gebied. Ook de stoomschip exploitanten profiteerden hiervan flink mee.

Door de komst van de lange afstand stoomschipdiensten ontstond, zoals al

Aankomsthavens Oost-Finmark route in 1856.

bijna een eeuw voordat de eerste trein hier arriveerde. Voorbeelden van zich in Bodø vestigende industrieën waren scheepsbouw, ververijen, leerlooierijen, conservenfabrieken en mineraalwaterbottelarijen. Een vestiging van de Norges Bank opende zijn deuren in deze stad in het midden van de zeventiger jaren.

Op 13 september 1867, aan het begin van de grote haringvangst, besloot het bestuur van de BDS te investeren in een nieuw schip. Het ruim van dit schip moest een capaciteit van 1800 vaten haring krijgen. Dit bij C. Mitchell @ Co bestelde schip

eerder aangegeven, een onverwachte toename van het aantal lokale bedrijven en deze maakten graag gebruik van de bestaande maar ook van nieuwe scheepvaartroutes. BDS en NFDS zetten daarom hun vrije stoomschepen in op nieuwe lokale diensten op de Lofoten, Vesterålen, Altenfjorden en Vest-Finnmark. Zodra de diensten eenmaal in bedrijf waren genomen werden ze overgedragen aan lokale bedrijven.

Bodø ontwikkelde zich in deze periode tot communicatiecentrum en commerciële hoofdstad van Nordland. Bodø Sparebank werd opgericht in 1858 en de eerste lokale krant, Nordlands Amtstidende, zag het levenslicht in 1862. In 1867 werd een telexverbinding met het zuiden van Noorwegen aangelegd. Het duurde

keeg de naam "Kong Carl". De technische directeur van de BDS, P. Paasche, zag toe op de bouw van het schip. Het was één van de eerste schepen met een condensatieoppervlak, waardoor het zout uit zee-water kon filteren voordat het water de ketel in ging. De ingenieurs van C. Mitchell @ Co waren sceptisch over de BDS plannen om deze nieuwe technologie toe te passen, maar op aandringen van Paasche werd het nieuwe systeem toch geïnstalleerd. "Kong Carl" was ook de eerste Noorse stomer die werd uitgerust met een stoomlier. Met deze lier kon de zware en tijdrovende taak van laden en lossen worden vergemakkelijkt en versneld, wat een aanzienlijke besparing van ligtijd in de haven opleverde. Het schip werd maart 1868 opgeleverd.

Brief verzonden van Hamburg naar Bergen. Aanduiding linksboven : Pr Dampfarth **Tordenskjold**. Stempel HAMBURG I.A 21.5.69 7-8 N (namiddag). De volgende dag aan boord van D/S Tordenskjold voorzien van stempel ? HMRFT C. HMBRG 22.5.1869. Dit stempel werd gebruikt tussen 1866 en 1894. Brief gefrankeerd met 3 x ½ Groschen en 1 x 2 Groschen (michel 15 en 17) D/S Tordenskjold, gebouwd in 1868 bij Wigham Richardson & Co.Ltd, Newcastle. Reder was "Det Nordenfjeldske Dampskibsselskab". Dit schip z'n eerste afvaart was op 02.12.1868 vanuit Trondhjem naar Hammerfest. Postmeester aan boord is niet met zekerheid vast te stellen, daar er nog als eens onderling gewisseld werdt van Schip. Volgens het dienstrooster vertrok de "Tordenskjold" uit Hamburg 21.5.1869, en kwam zeven dagen later 27.5.1869 aan in Bergen.

De Kong Carl kwam op een goed moment aan in Bergen. Kooplieden en vishandelaren geraakten steeds meer onttremd over de door BDS en NFDS aangeboden diensten en dit nieuwe schip kon zo als oplossing voor de gerezen problemen worden ingezet.

Na 1869 werden er nog eens drie één-ring datumstempels in gebruik

genomen. Op 27-9-1869 leverde de graveur de stempels af door ze aan het postkantoor in Christianssand te sturen. De letter G werd toegewezen aan de "D/S Kronprinsesse Louise".

Er waren nu drie afvaarten per week van Bergen naar het hoge noorden. In de wintertijd waren afvaarten met als bestemming Hammerfest echter hoge

uitzondering. Het postcontract werd onder ongewijzigde voorwaarden verlengd voor de periode van 1889 tot 1892. Ofschoon de betrekkingen tussen de twee exploitanten en de Spoorwegen over het algemeen goed waren, ontstond er toch een groeiende onvrede over de rol van de Stoomschip-consultant. Deze persoon was aangesteld door de regering en verantwoordelijk voor de uitkering van de subsidies en voor het plannen van operationele zaken. Het bleek niet mogelijk om tot een goede samenwerking met de vervoerders te komen.

De NFDS vloot bestond uit de schepen: Trondhjem, Tordenskjold, Olaf Trygvesøn, Haakon Adalstein, Kong Halfdan, Haakon Jarl, Sverre Sigurdssøn, Praesident Christie, Henrik Wergeland, Olaf Kyrre, Kong Harald en Sigurd Jarl.

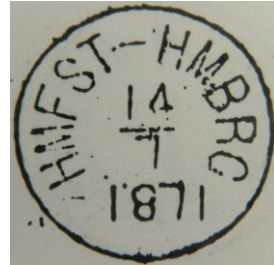
De inzet van nieuwe schepen op de diensten bracht uiteraard ook veranderingen met zich mee. De postmeesters, die waren aangesteld om hun werkzaamheden aan boord van de schepen op de Hammerfest-Hamburg lijn uit te voeren, werden overgeplaatst naar een ambulante postkantordienst. Dit lijkt op een per 1868 ingegane

1869-1893

1869-1886

1879-1892

Gepubliceerde dienstregelingen, die veelal werden geplaatst in de lokale nieuwsbladen, toonde slechts de vertrek- en aankomsttijden voor de grote havens. Er waren talrijke tussenliggende aanloophavens die niet werden vermeld en ook afwijkingen op de dienstregelingen ontbraken.

De volgende schepen werden in de vloot van de BDS opgenomen: Sirius, Capella, Lofoten, Finnmarken, Kong Carl, Orion, Saturnus, Mars, Nordstjernen, Neptun, Mercur, Juno en Jonas Lie.

officiële regeling, maar ook in 1867 blijkt al zo te zijn gewerkt. Als gevolg van deze overplaatsing moest de overeenkomst met de postbeambten worden gewijzigd. Dat de in eerste instantie vaste combinatie van schip-postbeambte-datumstempel in de loop der tijd is gaan wijzigen, maakt het er voor de verzamelaar niet gemakkelijker op. Voor ons, als scheepspost verzamelaars, wordt het zo een hele kunst om het stempel bij het juiste schip te plaatsen.

TL 1880-1898

SL 1895-1898

SL 1893-1898

SL 1891-1898

SL 1889-1898

SL 1883-1898

n 1889 werd de zittende Stoomschip consultant Rasmus Michael Petersen vervangen door August Kriegsmann Gran. Deze laatste was een specialist op het gebied van navigatie. Zijn benoeming zou leiden tot een aantal ingrijpende veranderingen met betrekking tot de exploitatie van de kustdiensten. De directeurs van de BDS en NFDS konden deze veranderingen zelfs in hun naaste dromen niet hebben voorzien. Uiteindelijk leidde dit tot de eerste afvaart uit Stokmarknes van het stoomschip "Vesteraalen" in 1893, wat het begin was van de stoomschipmaatschappij Vesteraalens Dampskip-selskab en de latere "Hurtigruten".

Na een paar overgangsjaren werd de Hammerfest-Hamburg dienst op 1-5-1895 opgeheven en door vele lokale maatschappijen voortgezet: de Hurtigruten waren geboren.

Literatuur:

Tore Gjelsvik: Postal History of the Norwegian Hamburg line 1853-1865.
Tore Gjelsvik: The Nordland Post Office on land and at sea.
Per Erik Danielsen: Norske Skipspost Stempler.
Mike Bent: E-Boek: Bergen's Local Shipping Services 1839-1989
Internet: Mike Bent: Contents, Norway's Riksvei N°. 1
Internet: Wikipedia.

Aangetekende brief (NB in rood), met het stempel HMR FST F. HMBRG 1.10.1866. Verzonden met stoomboot "**Nidelven**" op reis nr. 33 van NFDS. Stoomschip vertrok zuidwaarts vanuit Liland. Zwart indicatie nr. "1" geeft het inschrijvingsnummer aan bij Ofoten postkantoor, 17.9.1866 (bijkantoor). Nr. "67" geeft aan het aantal poststukken aan boord. Nr. "26" in rood aangegeven is het aankomstnummer bij Christiana postkantoor. Porto kosten 4 skilling + 4 skilling voor een aangetekende brief. Porto kosten wordt betaald door de afzender, maar het bedrag is, zoals zo vaak, niet op de brief gemarkeerd. Postmeester was Christian Peter Kreutz Scharffenberg.

Brief verzonden met BSD stoomschip "**D/S Capella**" noordwaarts van Trondhjem naar Hammerø. Afgestempeld aan boord met datum- stempel HMFRST D. HMBRG. 19.8.1888. Gefrankeerd met 10 øre NK 53 III. D/S Capella, gebouwd bij: Martens, Olsen & Co., Bergen, afgeleverd in Bergen augustus 1885. In dienst op de Hamburg Line, tot aan het eind 1.5.1895.

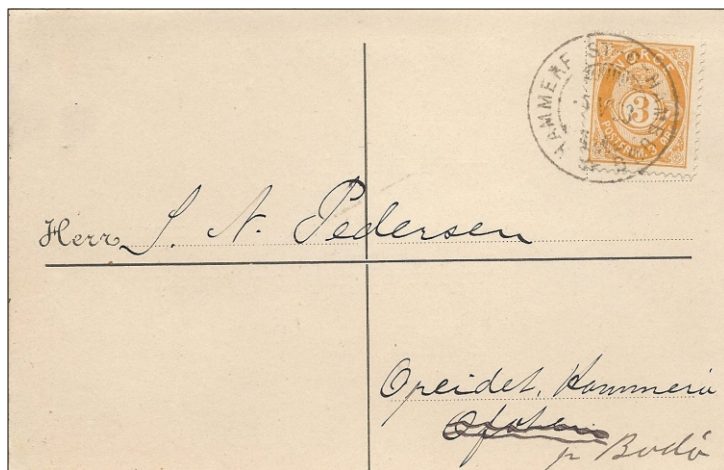

Brief verzonden van Hamburg naar Drontheim (Trondhjem). Aanduiding Pr "**Hakon Jarl**" die boven aan de voorzijde is te vinden, is geen postale aanduiding, maar een opmerking van de afzender.

In Hamburg is de brief afgestempeld op het Deense postkantoor. Dat stempelde met K.D.O.P.A. HAMBURG (Königlich Dänische Ober Post Amt), 29.6, 7-8 (uur, na middag). Deze brief is geschreven op 29 Juni 1860, wat te lezen valt aan de binnenzijde. Zoals zo vaak, heeft deze brief geen postale porto aanduiding (16 skilling). Volgens het dienstrooster vertrok "Hakon Jarl" uit Hamburg 30.6.1860, en kwam tien dagen later 9.7.1860 aan in Trondhjem.

Brief verzonden vanuit Hamburg naar Bergen. Aanduiding "**Finmarken.**" Het stoomschip verliet Hamburg 9.6.1866 in noordelijke richting. De brieven werden meestal gesorteerd en voorzien van poststempel aan boord op zee, de dag na vertrek. Datum stempel HMRFT A. HMBRG No. 1, Type I, 10.6.1866. Postmeester was Christian Frederik Müller. De aanduiding 16 is inclusief het bedrag dat moest worden betaald aan de (post) bode bij de bezorging aan huis, in plaats van afhalen aan het postkantoor

Briefkaart verzonden noordwaarts van Bergen, via Bodø naar Hammerø. Afgestempeld aan boord van onbekend schip. Datum stempel NR. 3 Type SL. HAMMERFEST. D.HAMBURG 5.V.1893. Dit stempel werd gebruikt tussen 9.VI.1892 en 5.VII.1898. De twee strepen, aangegeven op de voorzijde geeft aan dat hiervoor het drukwerk tarief werd gebruikt. Gefrankeerd met 3 øre Nk 51 uitgegeven

Aangetekende brief (NB in rood) geschreven aan boord van het stoomschip "**Nordstjernen**" op 14 april 1866, op reis No. 12 in noordelijke richting naar Tromsø. De brief is overhandigd aan de postmeester Hans Severin Øyen, en afgestempeld met een gedateerde handstempel HMRFST C. HMBRG 12.4.1866. nr. 3 type 1. Porto is betaald in contanten aan boord. De postmeester Hans Severin Øyen werkte op 'Nordstjernen' het hele seizoen met de datumstempel HMRFST C. HMBRG. Brief is gefrankeerd met 4 skilling wapentype, uitgifte 27-12-1863.

Voorzitter

ir. J.G. van der Laan
de la Sablonièrekade 3, 8261
JN Kampen. tel (038)3330703
jgvdlaan@tiscali.nl

Secretaris

F.C.J.K. Hertel,
Urkwal 74, 1324 HR Almere Stad,
tel (036)5344650,
e-mail: f.hertel@kpnmail.nl

Penningmeester

W.A.I.M. Jongen
Van Frezinstraat 14, 5961 SV Horst.
tel (077)3985360,
wim.jongen@home.nl
ING bankrekening:
NL58INGB0000380962 t.n.v. NFV
Skandinavië

Veilingmeester/PR-commissaris

H.P. Burgman,
Spechtstraat 70, 1021 VW Amsterdam,
tel (020)6329018,
henk.burgman@Gmail.com

Rondzendcommissaris

R.J. de Leeuw, J H van Heekweg 42,
1025 MC Amsterdam, 0206340880,
r.j.de.leeuw@hetnet.nl.

Hoofdredacteur van Het Noorderlicht

A.D.M. Steenbakkers,
Laarstraat 6A, 5664 BM, Geldrop,
tel (040)2852159,
admsteenbakkers@onsbrabant-
net.nl.

Van de voorzitter,

De tijd dat binnen een vereniging de hele zaak draaien werd gehouden door voorzitter, penningmeester en secretaris, (waarbij de secretaris de grootste bulk aan werkzaamheden verrichtte) ligt achter ons.

Bijna niemand is nog het hele jaar beschikbaar, week in, week uit. We roepen allemaal, dat we geen tijd hebben. Vertaald wil dit zeggen dat we andere prioriteiten hebben. Bezigheden die voorrang hebben boven het besturen van een vereniging. En daar is op zichzelf niets mis mee. We gaan op vakantie op onregelmatige tijden, dragen ons steentje bij als vrijwilliger in onze woonomgeving of als mantelzorger in onze directe nabijheid. Maar dat geldt niet voor iedereen. Wanneer een beroep wordt gedaan op een bijdrage aan onze participatiemaatschappij, zijn het vaak dezelfde, die ontstaan. Vaak degenen, die al een druk bestaan hebben, als vrijwilliger. Die hun tijd zo weten in te delen,, dat er nog wel een taak bij kan. Onze vereniging kent ook die mensen. Wanneer er een beroep op ze wordt gedaan, zijn ze bereid, om langere of kortere

tere tijd zich in te zetten, voor onze vereniging. We moeten als leden hen dankbaar zijn. We moeten ons ook realiseren, dat de opbouw van ons ledenbestand ervoor zorgt, dat we niet op alle leden een beroep kunnen doen. Maar er zijn onder ons ook leden, die zich een paar uur per maand beschikbaar zouden kunnen stellen, om onze vereniging voort te helpen. En op die leden doe ik een beroep. Gerhard van der Laan, voorzitter.

Bijeenkomsten:

12 december 2015
5 maart 2016
4 juni 2016
24 september 2016
17 december 2016

Redactieslot

Het Noorderlicht:

5 januari 2016 (206)
5 april 2016 (207)
5 juli 2016 (208)
11 oktober 2016 (209)

De bijeenkomsten worden gehouden in Sociëteit AMICITIA, Prins Hendrikklaan 15, 3818 HK Amersfoort en duren van 10.00 uur tot 15.00 uur.

Rietdijk

A° 1919

Over 95 years
at the service
of Philately
1919-2014

- Every 6 months a large international auction in april and november;
- 2 weeks prior to the acution, extensive viewing possibilities in the centre of The Hague;

- 3 days and 6 sessions per auction. One can follow the whole auction live, online on our website;
- An average of over 3.500 lots per auction, always a good section of Scandinavia; with singles, collections, boxes, postal history, cancels and errors;

- Buying or selling? consignments? Catalogue? Information? -> **Contact us!**

YOU ARE VERY WELCOME!

The crown for your collection

Auctionhouse **Rietdijk** B.V.

Since 1919

Noordeinde 41

NL 2514 GC The Hague

The Netherlands

Tel.: +031-(0)70-364 78 31

Fax : +031-(0)70-363 28 93

info@rietdijkveilingen.com

www.rietdijkveilingen.com

International stamp auctions
ENGERSfrimerker

Klundbyvn. 103, N-2836 Biri, Norway. Tel.: (+47) 61 18 15 55. e-mail: post@engers-frimerker.no

YOUR PARTNER IN BUYING AND SELLING

From a fantastic collection Denmark sold
for 510.000 NOK in sale 95

"Variety 1830" in complete sheet

Our international profile and trust bring exciting material
to our auctions in Oslo every spring and autumn

Great philatelic knowledge, 50 years of experience and our own authorized
expert for Norway, as well as the best contacts within international expertizing
give you the best guarantee for serious treatment and maximum profit
from your consignment.

You may also contact our representative: L. Savelberg, Gulpen.

Phone: 04345 03039. E-mail: leosavelberg@hetnet.nl

www.engers-frimerker.no

For detailed information, price lists, agenda, latest auction catalogue etc. visit our website